

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Scholasticorum variæ opiniones de mente Augustini interpretanda. cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

ad ipsos sunt, alia distincta cognitione, quam verbum videri: ac proinde necessarium non esse, ab initio omnia simul ab eo cognosci. Quod si eadem visione cum verbo viderentur, non possent decoru temporis cognosci, nisi mutatio aliqua in ipsa visione fieret, vt cap. 7. probatum est. Imo, vt ibidem diximus, accidere posset, vt qui plura merita haberet, aliquando minus Deum videret si pauciora singularia sint, quæ ad statum illius pertinent, vt in Anachoreta aliquo contingere posset. Nam ad videndum plura indiuidua ex vi visionis Dei oporteret ipsam visionem perfectiorem esse: nam si eiusdem perfectionis esset, non posset in diuersis esse causa cognoscendi diuersa: hoc autem etiam sequitur contra Caiet. qui dicit, quæ initio beatitudinis præsentia sunt, in verbo ex vi visionis illius à Beato cognosci: quæ vero sunt futura, peculiari aliqua reuelatione successu temporis videri. Fieri enim potest, vt ad statum alicuius, qui pauciora merita habet, plura indiuidua pertineant tunc, quando incipit esse beatus: ergo tunc plura videbit ex vi visionis, quæ verbum videt, ac proinde ipsum verbum perfectius intuebitur.

Respondent aliqui Thomistæ non esse necessarium, quo plura in verbo videntur, eo perfectius verbum videri, nisi illa, quæ videntur, si eie differant: quia cognitio singularium ad perfectionem intellectus non pertinet: & de illis tantum existimant dixisse S. Thom. 3. par. quæst. 1. c. artic. 2. quo plura cognoscuntur in verbo, eo etiam verbum ipsum perfectius videri. Hoc tamen ridiculum est. Primum, quoniam S. Doctor in eo art. non solum de speciebus, sed etiam de indiuiduis futuris cogitationibus, & orationibus, pertinentibus ad statum Beati loquebatur: & dixit, eo plura à Beato videri, quo perfectius verbum videt: proculdubio de ijs intelligens, quæ in exemplum adduxit. Tum etiam, quia ad naturale desiderium, & perfectionem intellectus pertinet, non solum cognoscere species, sed etiam indiuidua, vt cap. 7. probatum est. Ad hæc, si indiuidua in verbo eadem visione, & ex vi illius videntur: necesse est, quo plura cognoscuntur verbum ipsum perfectius videri. Nam si in duobus æque perfecta est visio, non potest esse in vno causa videndi plura, aut diuersa, quam alius cognoscit. Vt igitur hæc omnia incommoda fugiamus, multo melius est asserere nihil, nec futurum, nec possibile in verbo videri ex vi visionis illius, vt Thomistæ contendunt, sed alia visione, & reuelatione peculiari cognosci.

Cæterum obijciunt aliqui, nisi Beatus à principio suæ beatitudinis, & simul omnia cognosceret, deberemus nos à Deo petere, vt nostras orationes Beatis reuelet: id autem non consequitur Ecclesia: signum igitur est Ecclesiam sibi habere persuasum, hæc omnia ab initio beatitudinis à Beatis videri. Respondeo, ideo Ecclesiam non postulare à Deo, quia iam certo sibi persuadet, hæc omnia nota esse Beatis hac, aut illa certissima via: nec id villo modo ex nostris orationibus pendere: quocirca non est necesse dicere, hæc omnia nota esse Beatis ab initio beatitudinis.

Porro autem hæc omnia videri à Beatis, præter citatos Scholasticos docet Augustin. libr. de cura pro mortuis agenda, cap. 15. & Hieron. lib. contra Vigilantium, Gregor. lib. 12. Moral. cap. 12. in illud Job cap. 12. Roborasti eum paululum. Variant tamen in modo: Augustinum enim indicare videtur, vt ex relatione Angelo-

rum Beatorum animæ illa cognoscant. Hieron. vero, eo quod ipsæ animæ mira quadam celeritate naturæ præsto sint vbique: sed cum præsentia secundum locum parum faciat ad cognitionem spirituales, quæ non fit per sensus: frustra hanc causam assignat. Gregorius non definit modum, quo ea cognoscantur. Denique Scholastici etiam, vt retulimus, variant: ex quibus omnibus illum modum peculiarem elegimus, quem paulò ante diximus.

DISPUTATIO II.

Quid Augustinus, & Bernardus sentiant de cognitione creaturarum in verbo.

Scholasticorum varia opiniones de mente Augustini interpretanda, cap. 1.

Vera sententia Augustini interpretatio, cap. 2.

Posterior pars predictæ sententiæ prolatur, cap. 3.

Oppositiones contra posteriorem partem, cap. 4.

CAPVT I.

Scholasticorum varia opiniones de mente Augustini interpretanda.

Occasione eius diuisionis, quam sepius repetit Augustinus in suis libris, cognitionis videlicet matutinæ, & vespertinæ, quibus docet Angelos præditos fuisse, introductus fuit inter Scholasticos hic modus loquendi, quo communiter asserimus, creaturas in Deo, aut in verbo à Beatis cognosci. Verum neque eodem modo omnes docent creaturas in verbo videri, vt superiori disp. vidimus, neque mentem Augustini in eundem sensum interpretantur: quomodo autem Scholastici sentiant, creaturas à Beatis in verbo videri, iam satis à nobis dictum est: reliquum est, vt de modo, quo ipsi Augustinum interpretantur, aliquid in hac disp. dicamus: ex quo etiam colligere poterimus, Augustini, & Bernardi sententiam opinionem nostram, quam præcedenti disp. exposuimus, nullo modo aduersari. In hoc igitur capite varios modos interpretandi August. enumerabimus: in sequentibus vero germanam eius interpretationem ex verbis ipsius deducemus.

Primus igitur modus distinguendi in Augustino has duas cognitiones sit Alberti 2. par. Summa diu exponens tract. 4. q. 14. memb. 3. artic. 2. p. 2. in corpore, & in quæst. incidenti, Aegidij in 2. d. 13. q. 1. artic. 3. dub. 3. qui dicunt, cognitionem matutinam non esse ipsam claram Dei visionem, sed naturalem cognitionem de Deo, qua Angeli, & homines ipsum cognoscunt, vt omnium rerum auctorem, & principium. Addunt deinde sumpta metaphora diei duas alias cognitiones, vespertinam scilicet, quæ cognoscuntur creaturæ, & meridianam, quam supernaturalem vocant: nec satis explicant, an hæc ut visio essentie diuinæ, vel etiam creaturarum. Verum si de explicanda mente Augustini solum agamus, hæc sententia nullum in ipso fundamentum habere potest. Capite enim sequenti ostendemus, matutinam in Augustino esse claram Dei visionem, non naturalem notitiam, quam de ipso, vt est rerum omnium auctor, habere possumus. Neque in Augustino meridianam cognitionem à matutina, & vespertina oportet distinguere.

Secundus

Augustin.

Bernard.

Primus modus exponens tract. 4. q. 14. memb. 3. artic. 2. p. 2. in corpore, & in quæst. incidenti, Aegidij in 2. d. 13. q. 1. artic. 3. dub. 3. qui dicunt, cognitionem matutinam non esse ipsam claram Dei visionem, sed naturalem cognitionem de Deo, qua Angeli, & homines ipsum cognoscunt, vt omnium rerum auctorem, & principium. Addunt deinde sumpta metaphora diei duas alias cognitiones, vespertinam scilicet, quæ cognoscuntur creaturæ, & meridianam, quam supernaturalem vocant: nec satis explicant, an hæc ut visio essentie diuinæ, vel etiam creaturarum. Verum si de explicanda mente Augustini solum agamus, hæc sententia nullum in ipso fundamentum habere potest. Capite enim sequenti ostendemus, matutinam in Augustino esse claram Dei visionem, non naturalem notitiam, quam de ipso, vt est rerum omnium auctor, habere possumus. Neque in Augustino meridianam cognitionem à matutina, & vespertina oportet distinguere.

Non est ad mentem August.

Secundus
modus.
Bonavent.
Ricardus.

Secundus modus est Bonavent. in 2. d. 4. ar. 3. q. 1. & 2. & Ricard. art. 4. q. 1. & 2. qui docent, bifariam dici posse matutinam cognitionem. Primum clarum Dei visionem, qua Deus ipse videtur, & creatura in illo: deinde ipsammet creaturarum cognitionem claram per species inditas, qua mens eleuatur in Dei considerationem, & laudem. Addit tertiam Ricardus, quam ipse improprie matutinam appellat: nempe rerum ipsarum in se per species innatas, absque eo, quod mens assurgat in laudem creatoris. Hoc docent in 1. quæst. in secunda vero vespertinam appellant, cognitionem ipsarum creaturarum in proprio genere. Sed præterquam quod hoc pacto secundum Ricardum non potest in Angelis bene distingui vespertina à matutina, nisi dicamus matutinam tertio modo, quæ improprie matutina dicitur, esse proprie vespertinam; sequenti capite plane ostendemus, eam non esse mentem Beati Augustini. Quod vero asserunt de visione creaturarum in verbo, eodem modo accipiendum est, quo eorum sententias præcedenti disputatione retulimus: quomodo scilicet ex vi visionis, vel sola Dei voluntate in verbo videantur.

Excluditur.

August.

3
Tertius
modus.
Scotus.

Tertius modus est Scoti in 2. d. 3. q. 9. §. Ad questionem, versiculo, Tertio persuadetur, alferentis, dupliciter quoque ab Augustino usurpari visionem, aut cognitionem matutinam. Primum, pro ipsa visione essentia diuinæ, & creaturarum in ipsa, quas tamen putat non videri ex vi talis visionis, ut superiori disp. ex mente ipsius explicatum est: præterea pro cognitione quidditatiua, & propria ipsius Dei, quæ inferior quidem est intuitiua, & superior est cognitione per alienas species, quam viatores de Deo habent. Verum, ut sequenti cap. monstrabimus, Augustinus solum matutinam appellauit claram, & intuitiuam Dei visionem. An vero intelligat visionem etiam creaturarum in ipso Deo, & qua ratione, ibidem exponendum est. Accedit quod ut disp. 135. cap. 3. probabitur, commentitia est visio illa quidditatiua Dei, quam Scotus committitur, ne eam dari posse, etiam secundum potentiam Dei absolutam, manifestum erit.

Reprobatur.

Scoti argumentum.

4

Solutio.

Sed Scotus probat suam opinionem ex illa sententia Augustini, quæ vulgo circumfertur, quia Angeli prius habuerunt matutinam, quam vespertinam cognitionem, ut ita dies illi Genes. 1. congrue distinguantur in mane, & vespere iuxta eiusdem Augustini subtilitatem: atqui non habuerunt omnes claram, & intuitiuam visionem: ergo necesse est aliam visionem appellari matutinam: nulla vero est, quæ commodius matutina dicitur, quam illa media cognitio, quam diximus: recte igitur & illa matutina vocatur. Cæterum ut seq. cap. videbimus, cum ipsam intuitiuam Dei visionem Augustinus appelleret matutinam, & diceret esse priorem vespertina: non colligit bene Scotus id, quod contendit, imo ipse quoque debet, sicut & nos, August. interpretari. Adde quod August. ita clare se explicat, ut nullum dubitationi locum relinquat.

Quartus
modus.
S. Thomas.
Caietanus.

Quarto S. Thom. infra q. 58. art. 6. & 7. & Caietanus in Commentarijs, vespertinam cognitionem appellant, quam beati de creaturis habent in proprio genere, hoc est, per species earum proprias: matutinam vero earundem in essentia Dei, non secundum proprias earum rationes formales, sed secundum quod in Deo sunt ipsa vita Dei, Ha-

autem cognitio creaturarum in verbo clare viso colligi videtur ex Alexand. 2. p. q. 13. præcipue vero membr. 6. qua ratione docet, daemones non habuisse matutinam cognitionem. Hæc sane est doctrina S. Thomæ eo loco, tametsi in hac 1. part. q. 62. artic. 1. ad 3. concedat quoque matutinam cognitionem in viatoribus Angelis, quares in verbo naturali cognitione cognouerunt, quatenus ex le ipsis veluti ex effectu quodam & specie, Deum ipsum conueruat, & in ipso cæteras creaturas: & hanc putat esse mentem August. lib. 4. de Genes. ad litteram. c. 33. & 22. & lib. 5. c. 5. cum distinguit sex dies a principio mundi per mane, & vespere intellectus Angelici.

Denique recentiores Thomistæ aliter interpretantur mentem August. & S. Thom. asserunt enim matutinam cognitionem esse creaturarum in verbo, qua cognoscuntur ex vi visionis verbi secundum proprias ipsarum rationes formales, non quatenus in Deo dicuntur esse ipse Deus secundum rationem ipsius Dei; qua ratione omnia in ipso dicuntur vitam habere. Vespertinam vero cognitionem, dicunt esse illam, qua creatura cognoscuntur secundum proprias rationes formales, non eadem visione, qua videtur essentia diuina, nec ex vi illius, sed per species proprias illarum infusas, vel acquisitas. De hac vero sententia Thomistarum quatenus asserit, ex vi visionis essentia Dei in ipso creaturas videri secundum ipsarum proprias rationes formales, præcedenti disputatione satis dictum est. Id vero quod asserit, in interpretanda mente Aug. cap. seq. ex ipsomet August. perspicue impugnabitur: ubi etiam simul ostendimus, cæteros quoque Scholasticos, excepto Alexandro, & S. Th. mentem Augustini non fuisse assecutos.

CAPVT II.

Vera sententia Augustini interpretatio.

Ma Ea quidem sententia in explicanda mente Augustini longe diuersa est, quam ex locis expressis ipsius perspicue deducam. Ea vero in duobus consistit, vnum est vtramque cognitionem vespertinam, & matutinam solum in beatis Angelis distingui, nusquam vero in viatoribus hominibus, aut etiam Angelis: in quo cum Alexandro & multis S. Thomæ discipulis consensio. Alterum est cognitionem matutinam non appellari ab Augustino, quam beati habent de creaturis secundum ipsarum proprias rationes formales creatas, siue illæ videantur in proprio genere, & per proprias species, siue in essentia diuina ex vi visionis illius, vel alia ratione: sed esse cognitionem creaturarum, secundum quod in Deo sunt, ipsa vita Dei, & esse ipsius incommutabile vespertinam vero esse ipsarummet notitiam secundum proprias rationes. His duabus propositionibus tota nostra sententia continetur, ex quibus prior in hoc cap. nobis probanda est, & si quid ex eodem Augustino contra eandem opponi potest explicandum.

Prior igitur pars ex his locis eiusdem August. colligitur lib. 11. de ciuit. Dei, c. 7. in beatis Angelis plane assignat mane visioni Dei, vespere autem cognitioni creaturarum, & cap. 29. cum dixisset Angelos non discere per verba sonantia, quid sit quærit, Deus, sed per ipsius præsentiam, quod plane de Augustini visione

Augustin.
Matutina &
cognitio, &
vespertina
quid sint, &
in quibus.
6
Alexand.

Vespere &
mane tam-
tum in co-
gnitione be-
atorum assigna-
uit.